

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ VE ŠKOLE

ŠKOLNÍ ROK 2011/2012

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

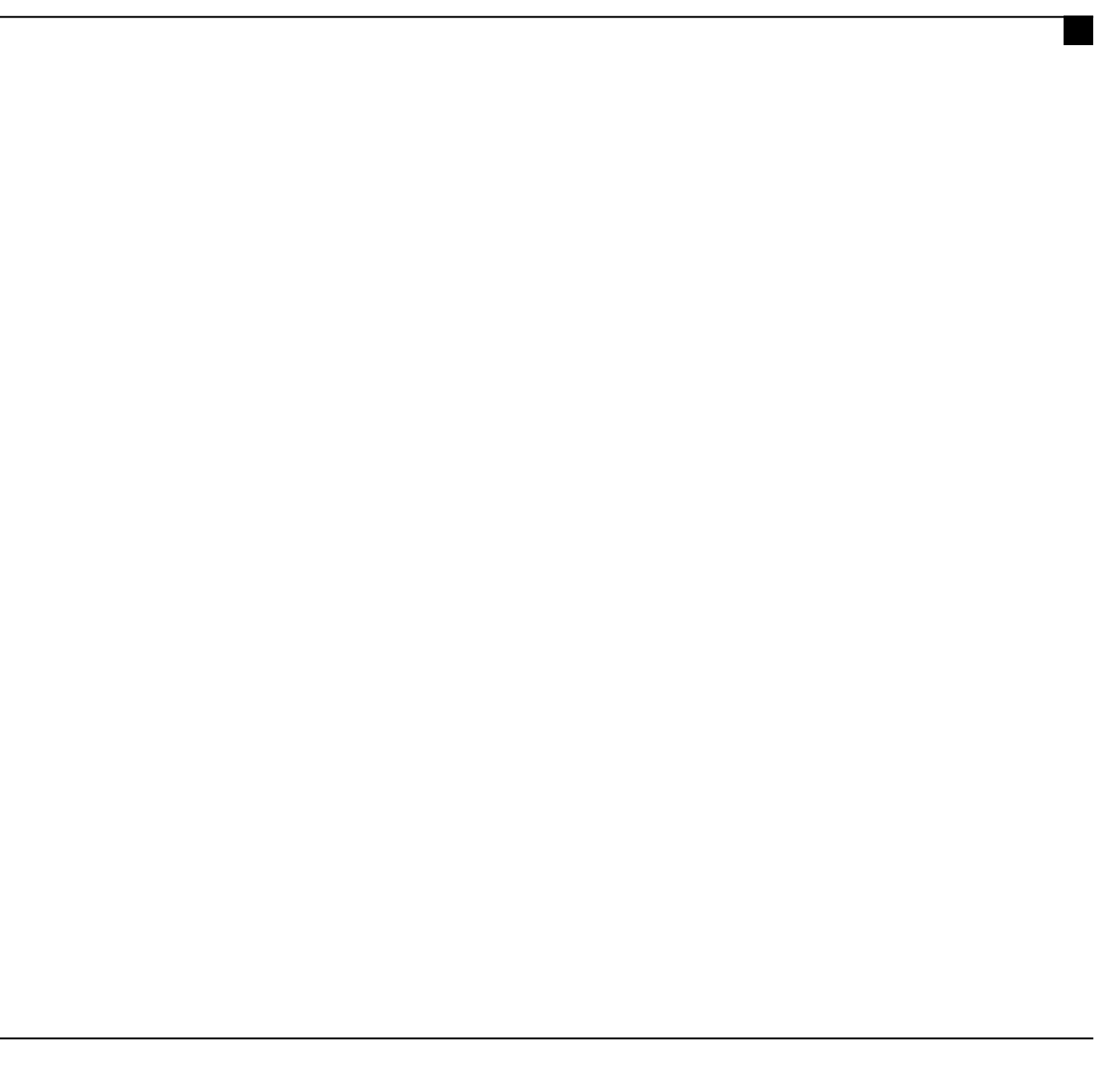
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ VE ŠKOLE

ŠKOLNÍ ROK 2011/2012

OBSAH

ÚVOD	5
1 ZÁVAZNÝ POSTUP PŘI PRÁCI ŠKOLY S JEDNOTNÝM ZADÁNÍM	9
1.1 Přístup k jednotnému zadání	
1.2 Získání jednotného zadání	
1.3 Rozhodnutí o využití jednotného zadání	
1.4 Úpravy jednotného zadání pro potřeby školy	
1.5 Vytištění jednotného zadání a uložení ve škole	
1.6 Vydání výtisků JZZZ zkoušejícím, ukončení práce s JZZZ	
1.7 Poskytování zpětné vazby o využití jednotného zadání	
2 PŘÍPRAVA A REALIZACE ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ	13
2.1 Využití dvou verzí jednotného zadání – pro učitele a pro žáky	
2.2 Dodržování obsahu témat jednotného zadání	
2.3 Organizační pokyny pro práci s jednotným zadáním	
2.4 Obecná pravidla pro přípravu jednotlivých zkoušek	
2.5 Využívání jednotného zadání v oborech vzdělání kategorie E	
3 NOVÉ PRVKY ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY	19
3.1 Obecný přehled ze světa práce	
3.2 Samostatná odborná práce	
PŘÍLOHY	23
Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie H	
Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie E	

ÚVOD

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
obdobně jako v předchozích letech, může i letos Vaše škola využít pro přípravu a realizaci závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem¹ jednotné zadání (JZZZ), které je připravováno v rámci projektu Nová závěrečná zkouška. Projekt řídí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání (NÚV) a přispívá na něj Evropský sociální fond.

Jednotná zadání pro závěrečné zkoušky 2011/2012 budou od března 2012 uložena na webovém portálu tohoto projektu <https://skoly.nzz.nuov.cz/>. Přístup k jednotnému zadání získá ředitel každé školy, která vyučuje učební obor, příp. více oborů, pro něž bylo jednotné zadání vytvořeno. Většina škol již přístup do informačního systému získala v loňském roce.

Celkem se jedná o jednotná zadání pro 123 oborů vzdělání kategorie H a pro 52 oborů vzdělání kategorie E. Vloni se pro využití jednotného zadání alespoň v jednom z vyučovaných oborů rozhodlo 76 % škol v oborech vzdělání kategorie H. V oborech kategorie E, pro které bylo jednotné zadání vytvářeno vůbec poprvé, je využilo 28 % škol. Závěrečnou zkoušku podle JZZZ skládalo 21 491 žáků (69 %) v oborech H a 1 233 žáků (29 %) v oborech E. Některé školy dokonce zavedly závěrečnou zkoušku podle jednotného zadání ve všech oborech, které vyučují.

Ačkoliv je využívání jednotného zadání u ZZ pro školy dosud dobrovolné, je zřejmé, že o ně školy projevují výrazný a stále narůstající zájem. Vede je k tomu současně několik důvodů.

Proč školy využívají jednotné zadání:

- získají zadání závěrečných zkoušek srovnatelné svou náročností se zadáním na ostatních školách, které vyučují tentýž obor, a mohou si vyzkoušet, zda úroveň jejich výuky odpovídá jednotnému zadání;
- jejich žáci skládají závěrečné zkoušky podle jednotně stanovených požadavků, na nichž se shodli pedagogové vyučující daný obor na různých školách (i v různých regionech);
- ověřují si, že jejich žáci jsou dobře připravováni pro praxi, protože na jednotném zadání spolupracují také odborníci z praxe, kteří dohlížejí na to, aby zadání zohledňovalo aktuální požadavky na výkon profese, ke které obor směřuje;
- potvrzují kvalitu výuky v učebních oborech vyučovaných ve škole před rodiči i zaměstnavateli;
- jejich učitelé nemusejí vypracovávat obsah závěrečné zkoušky sami.

1. Dále se v textu vyskytuje běžně používaný termín „učební obory“, příp. obory vzdělání

Proč jsou vytvářena jednotná zadání?

Cílem jednotného zadání je dosáhnout toho, aby závěrečná zkouška konaná v témže učebním oboru na různých školách měla srovnatelnou náročnost a odpovídala aktuálním požadavkům na výkon získané odborné kvalifikace. To je však obtížné, ne-li nemožné, pokud požadované výstupy v daném oboru nejsou jasně vyjádřeny a jednotně stanoveny. Mnohé odborné školy si toto uvědomovaly již před dvaceti lety, kdy začaly vzájemně spolupracovat a vytvářet sjednocené zadání závěrečné zkoušky pro některé obory vzdělání. Na dosavadní závěrečné zkoušce jim přitom nejvíce vadilo to, že pokud si každá škola sestavuje její obsah sama, může mít tato velmi důležitá zkouška v jednotlivých školách velmi rozdílnou úroveň.

Potřeba jednotně stanovit požadavky na obsah a průběh závěrečné zkoušky v daném oboru se stále více prohlubuje. V souvislosti s uplatňováním školních vzdělávacích programů mají školy vysokou míru autonomie a šanci prokázat výjimečnost své výuky realizované podle vlastního školního vzdělávacího programu (ŠVP). Zároveň ovšem musejí svým absolventům při předávání výučního listu garantovat, že se u nich naučili vše, co tvoří podstatu příslušné profese, a že takto je vnímána hodnota výučního listu i zaměstnavateli.

Z této perspektivy se jednotné zadání závěrečné zkoušky stává jedním ze způsobů, jak podpořit prestiž učňovského školství v očích široké veřejnosti. To je o to významnější, že v posledním období jsme svědky poklesu zájmu žáků základních škol i jejich rodičů o učební obory, a to i přesto, že na trhu práce roste poptávka po vyučených absolventech a zaměstnavatelé si stále častěji stěžují, že nemohou nalézt pro výkon různých profesí kvalifikované pracovníky.

Jak se tvoří jednotná zadání?

Jednotné zadání každého oboru vytvářejí učitelé, kteří příslušný obor v odborných školách vyučují. S nimi spolupracují odborníci z praxe, což přispívá k zajištění jeho souladu s reálnými potřebami dané profese. Při tvorbě jednotného zadání je vyžíván kvalifikační standard, který stanoví aktuální požadavky na příslušnou kvalifikaci. Také toto prohlubuje vazbu jednotného zadání na vývoj v oboru.

Od školního roku 2005/2006 se jednotná zadání závěrečných zkoušek každoročně vytvářela a byla pravidelně ověřována v projektu Kvalita I, řízeném MŠMT². Nové závěrečné zkoušky měl v tomto projektu na starosti tehdejší Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV). Na tuto aktivitu navázal od roku 2009 národní projekt Nová závěrečná zkouška. Oba projekty byly financovány z ESF a ze státního rozpočtu ČR.

Zpočátku měly zadání pro jednotlivé obory k dispozici pouze školy, které se do projektů samy přihlásily. Od školního roku 2009/2010 jsou však vytvořená zadání každým rokem zpřístupňována všem školám, které příslušný obor vzdělání vyučují.

2. Projekt ESF Kvalita I (2005–2008) a projekt IPn Nová závěrečná zkouška (2009–2012).

Každoročně je také všem školám nabízena možnost jednotné zadání pro obor připomínkovat. Veškeré jejich náměty a názory získané v dotazníkových šetřeních využívají tvůrci jednotného zadání v následujícím roce.

Více podrobností o záměrech, aktivitách a výstupech projektu Nová závěrečná zkouška se můžete dozvědět na webových stránkách <http://www.nuov.cz/nzz>, kde je zveřejněn i přehled jednotných zadání, která v současnosti pokrývají prakticky celou soustavu učebních oborů. Naleznete zde i průběžně aktualizované informace k jednotlivým zadáním, odpovědi na Vaše dotazy a kontakty, které můžete v případě potřeby využít.

Co když naše škola nemůže letos jednotné zadání využít?

Jednotné zadání tvoří podstatu nové závěrečné zkoušky, která má být v následujících několika letech plošně zavedena do všech škol s učebními obory kategorie H i kategorie E. Pro odborné školy se bude jednat o poměrně zásadní změnu ve způsobu přípravy i realizace závěrečných zkoušek a v přípravě žáků na ně.

Naším cílem je umožnit všem školám, aby se na nové podmínky mohly postupně a nenásilně **připravit**. Využití jednotného zadání proto v současnosti **není** pro školu **povinné**.

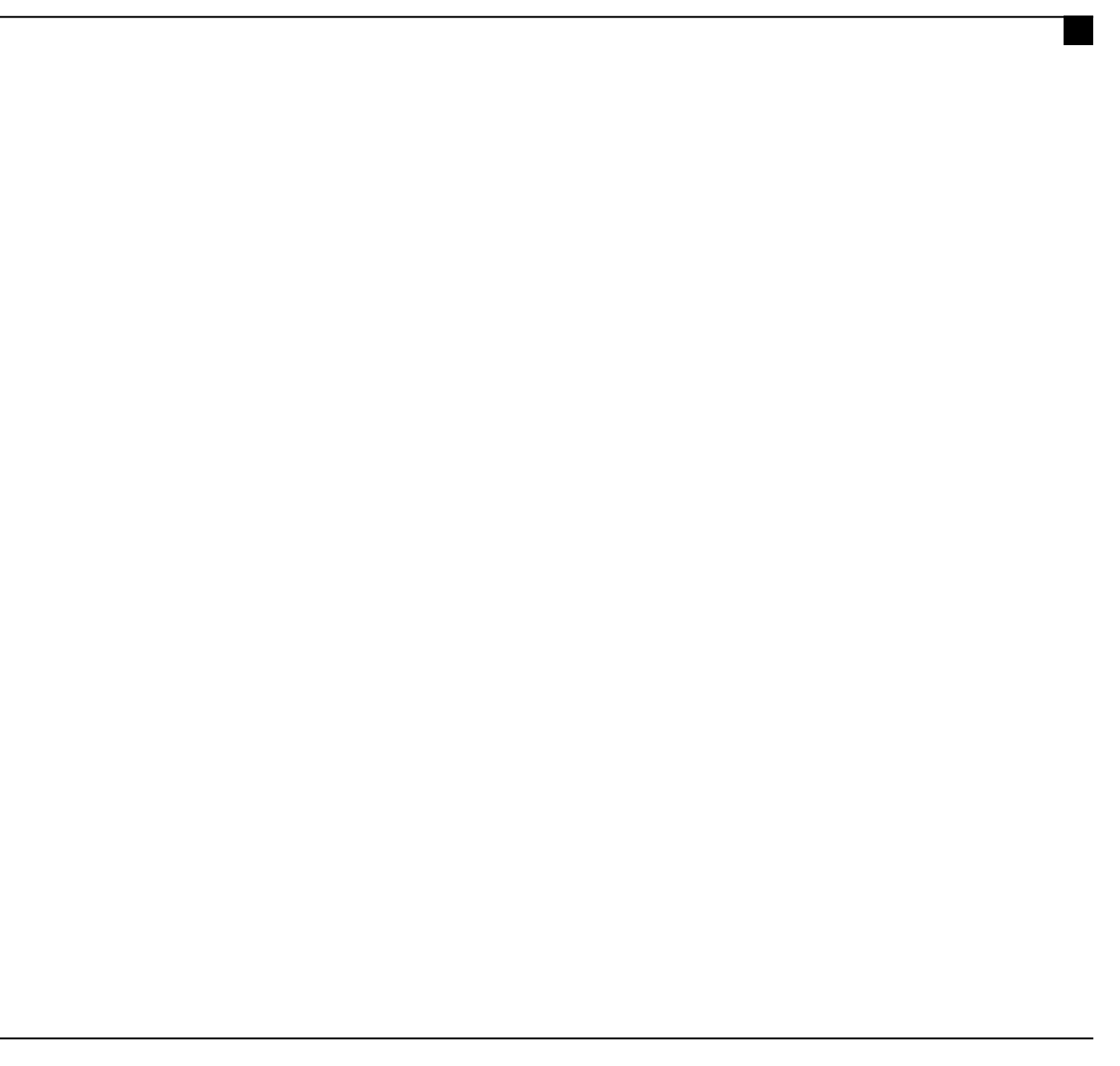
O tom, jestli Vaše škola letos zadání využije, nebo ne, rozhoduje ředitel/ředitelka školy poté, co se s jednotným zadáním seznámí. Z dosavadních šetření ovšem plyne, že téměř všichni ředitelé škol konečné rozhodnutí o využití, resp. nevyužití jednotného zadání u závěrečné zkoušky vysloví až po poradě s odbornými učiteli.

V rámci postupného zavádění jednotného zadání máte rovněž možnost využít jednotné zadání **částečně**, např. pro jednu zkoušku (písemnou, praktickou nebo ústní) a v následujícím roce přikročit k využití jednotného zadání v celém rozsahu. Takto si můžete ověřit, že kvalita výuky a dosažené výsledky ve Vaší škole nejsou o nic horší než v ostatních školách.

V této příručce naleznete návod k tomu, jak je třeba s jednotným zadáním ve škole nakládat a jak je využívat při přípravě i realizaci závěrečných zkoušek.

Přejeme Vám mnoho úspěchů ve Vaší práci.

Řešitelský tým projektu Nová závěrečná zkouška

1 ZÁVAZNÝ POSTUP PŘI PRÁCI ŠKOLY S JEDNOTNÝM ZADÁNÍM

Při práci s jednotným zadáním ve škole je třeba dodržovat základní pravidla, která jsou zaměřena na ochranu informací obsažených v JZZZ před nežádoucím zveřejněním. Tato pravidla musela být zavedena v návaznosti na několikaleté zkušenosti z ověřování jednotného zadání, kdy několikrát ve školách opravdu došlo k úniku informací z JZZZ a následné projednávání příčin pak bylo jak pro školu, tak i pro pracovníky NÚV velmi nepříjemné. Proto Vás prosíme, abyste jim věnovali náležitou pozornost.

1.1 Přístup k jednotnému zadání

Jednotná zadání závěrečné zkoušky pro učební obory budou v průběhu března 2012 vystavena na webovém portálu internetového informačního systému projektu NZZ (dále IIS NZZ) na adrese <https://skoly.nzz.nuov.cz/>. Na tomto portálu má každá škola svou kartu školy, obsahující seznam všech oborů, které má zapsané ve školském rejstříku, a tedy schválené pro výuku.

Přístup do tohoto systému má pouze statutární zástupce školy, obvykle její ředitel, který na základě uzavření smluvního vztahu s NÚV zaměřeného na ochranu jednotného zadání před únikem informací získal přístupové údaje do systému (uživatelské jméno – REDIZO školy a heslo, které mu bylo zasláno v zapečetěné obálce doporučeným dopisem).

Většina škol již uzavřela tento smluvní vztah s NÚOV a tento vztah platí i nadále pro nástupnickou organizaci NÚV.

Pokud jste ještě neuzavřeli smluvní vztah, přihlaste se prosím na adrese: <http://skoly.nuov.nzz.cz/registrace>, kde vyplníte údaje o své škole, vygenerujete smlouvu o ochraně jednotného zadání, dvakrát ji vytisknete, podepíšete a zašlete doporučeně poštou na adresu:

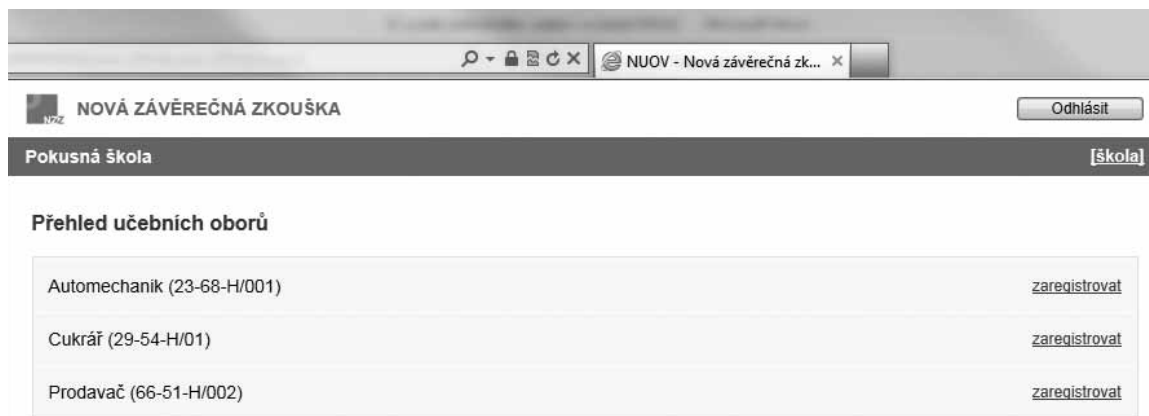
Eva Davidová
Národní ústav pro vzdělávání
Weilova 1271/6
102 00 Praha 10 – Hostivař

Obratem Vám budou doporučeně zaslány přístupové údaje.

Ve většině škol nepracuje s jednotnými zadáními ředitel školy, ale pověří na základě písemného závazku o utajení informací obsažených v JZZZ své konkrétní zástupce, kteří se pak stanou oprávněnými osobami a pracují s **bezpečnostním protokolem**. Do něho zaznamenávají všechny důležité události dokumentující průběh využívání JZZZ ve škole včetně nakládání jednotlivých oprávněných osob s JZZZ. Všichni, kdo jsou oprávněni pracovat s JZZZ, své činnosti stvrzují podpisem. Do protokolu se uvádějí i jakékoliv nesrovnalosti či případy narušení bezpečnosti, pokud by k nim při práci s JZZZ ve škole došlo. Vzor bezpečnostního protokolu je uveden na stránkách projektu www.nuov.cz/nzz.

1.2 Získání jednotného zadání

Ředitel školy nebo oprávněná osoba se přihlásí na adrese <https://skoly.nzz.nuov.cz/> do portálu informačního systému svými přístupovými údaji. Po přihlášení se dostane na kartu školy (viz obrázek), kde pro každý obor, u kterého chce získat jednotné zadání, provede registraci spočívající ve vyplnění údajů o počtech žáků daného oboru v posledním ročníku.

Karta školy je generována na základě údajů ze školského rejstříku. Pokud škola vyučuje jiný obor, je třeba kontaktovat e-mailem správce informačního systému RNDr. Libora Berného (libor.berny@nuv.cz) a požádat jej o doplnění a úpravu. Po kliknutí na odkaz „škola“ v levém horním rohu ředitel školy **zkontroluje a opraví** údaje o své škole (adresu, kontakty). Po této kontrole a doplnění požadovaných údajů získáte jednotné zadání ke stažení zpracované v pdf souboru ve verzi pro učitele. Jedná se pouze o jednu variantu zadání, protože pokud budete chtít zadání využít, získáte je zpracované také v provedení pro žáky.

1.3 Rozhodnutí o využití jednotného zadání

Jednotné zadání ve verzi pro učitele Vám poskytne úplný přehled témat jednotlivých zkoušek (písemné, praktické, ústní) a umožní Vám učinit adekvátní rozhodnutí o tom, zda a do jaké míry je využijete pro závěrečnou zkoušku ve Vaší škole. Pro manipulaci s jednotným zadáním postupujte podle přílohy 1 Smlouvy o přenechání obchodního tajemství k užívání (resp. Smlouvy o přenechání jednotných zadání k užívání). Jakmile ředitel učiní rozhodnutí o využití/nevyužití JZZZ ve škole, **vstoupí opět do internetového informačního systému NZZ.**

Když zde uvede, že škola využije zadání pro všechny zkoušky (písemnou, praktickou, ústní), nebo pouze pro některou z nich, dostane možnost vybrat si ze zadání ta témata, která škola při závěrečné zkoušce opravdu využije (podrobnosti jsou uvedeny v kapitole 1.4). Poté získá také zadání v pdf ve verzi pro žáky, které si může stáhnout.

1.4 Úpravy jednotného zadání pro potřeby školy

Internetový informační systém nové závěrečné zkoušky (IIS NZZ) prochází neustálým vývojem. Letos poprvé Vám bude umožněno, abyste si již prostřednictvím tohoto systému **upravili** jednotné zadání pro obor do ucelené podoby, která bude „ušita na míru“ podle potřeb Vaší školy.

Jedná se o to, že již v samotném systému **vyberete a označíte** u jednotlivých témat písemné, praktické i ústní zkoušky **pouze ta témata, která žákům opravdu zadáte**. Přitom je třeba postupovat v souladu s vyhláškou č. 47/2005 Sb. (tj. pro písemnou zkoušku zadat 3 témata, pro praktickou zkoušku nejméně 1 téma a pro ústní zkoušku 25 témat). Podrobnosti jsou uvedeny v kapitole č. 2. Takto označené jednotné zadání se v NÚV automaticky vygeneruje a Vy dostanete informaci o tom, že již máte JZZZ přizpůsobené potřebám Vaší školy připraveno. Při Vašem následném vstupu do systému pak již budete mít k dispozici JZZZ obsahující pouze ta témata, která jste si pro realizaci závěrečné zkoušky vybrali.

Kromě výběru témat můžete využít u **některých jednotných zadání** také možnost **přímo v obsahu témat písemné zkoušky** pozměnit nebo nahradit vyznačené části (otázky/úkoly). Tuto možnost Vám nabídne internetový informační systém NZZ pouze tehdy, jestliže ji tvůrci JZZZ Vašeho oboru do zadání zařadili. Jedná se o tzv. **školní část** (otázku/úkol) tématu písemné zkoušky, tj. určenou část, kterou je možno nahradit či pozměnit.

V tomto případě je v každém tématu písemné zkoušky tato tzv. školní otázka označena **písmenem Š** a tvoří pouze určitou část tématu. Budete-li ji chtít změnit nebo nahradit svou vlastní školní otázkou, vepíšete Vámi vytvořenou otázku přímo k danému tématu. Následně, po vygenerování JZZZ v NÚV, získáte přístup k zadání, ve kterém budou témata písemné zkoušky obsahovat kromě povinných otázek a úkolů, které nelze měnit, také Vámi zformulovanou otázku. V organizačních pokynech stanovených v JZZZ k písemné zkoušce je rovněž uvedeno, jak se má takto vytvořená školní otázka hodnotit. Při zpracování školní otázky je třeba respektovat požadavky oboru.

1.5 Vytisknutí jednotného zadání a uložení ve škole

Při tisku **obsahu JZZZ** je třeba vyloučit přítomnost neoprávněných osob. Proto pro tisk na síťových tiskárnách by tisk měly provádět **dvě** oprávněné osoby. Údaje o počtu vyhotovených výtisků zadání je třeba zapsat do bezpečnostního protokolu.

Oprávněné osoby, které prováděly tisk, uloží zadání do krabic nebo jiných vhodných neprůhledných obalů, které se následně zapečetí (lepicí páskou podepsanou na přelepech ředitelem a označenou razítkem školy) a uzamknou do skříně.

Případné nezdařené nebo nadbytečné výtisky je nutno zničit ve skartovacím stroji nebo zlikvidovat způsobem, který zabrání jejich přečtení (např. spálením). Není možné je například házet do odpadkového koše, odkud by je mohla získat neoprávněná osoba.

1.6 Vydání výtisků JZZZ zkoušejícím, ukončení práce s JZZZ

Na začátku zkušebního dne oprávněná osoba vyzvedne od ředitele/ředitelky školy klíč k JZZZ. Společně zkontrolujte neporušenost pečeti na obalech, ve kterých byly uloženy výtisky JZZZ, a odeberte příslušný počet výtisků JZZZ, které oprávněné osoby předají zkoušejícím. O stavu pečeti při vydání a o vlastním vydání výtisků JZZZ proveďte zápis do bezpečnostního protokolu.

Po ukončení zkoušek je třeba vydat pokyn ředitele ke skartaci všech nepotřebných výtisků jednotného zadání. Pokud byly informace obsažené v JZZZ zpracovávány na počítačích (např. testy), je nezbytné zajistit a zkontrolovat jejich vymazání. Pro smazání použijte postupy bezpečného ničení informací. O skartaci výtisků a případném vymazání informací na počítačích proveďte záznam do protokolu. Bezpečnostní protokol se používá i pro konání zkoušek v opravném a náhradním termínu. Po ukončení všech zkoušek odešle ředitel školy uzavřený bezpečnostní protokol do NÚV. Zde bude vyhodnocen a na základě zjištěných poznatků ze škol se budou provádět úpravy bezpečnostních směrnic.

1.7 Poskytování zpětné vazby o využití jednotného zadání

Po ukončení závěrečné zkoušky podle jednotného zadání (nebo některé jeho části) ředitel školy zajistí, aby škola zaslala do NÚV informace o tom, jak se jí dařilo zkoušky podle JZZZ realizovat.

Informace, které od Vás získáme, využívají tvůrci jednotného zadání v následujícím roce. Na jejich základě dochází k opravám případných chyb, vyskytnou-li se v JZZZ, k aktualizaci obsahu témat apod. Využívají je také řešitelé projektu při přípravě metodických pokynů a k řešení případných technických problémů, jestliže se v průběhu závěrečných zkoušek vyskytnou.

K zaslání informací do NÚV využijte internetový informační systém, do kterého se znovu přihlásíte pod svými původními přihlašovacími údaji.

- a) Vyplňte zde v elektronické podobě **dotazník**, který je zaměřen na podrobnější posouzení jednotného zadání a jeho využívání u závěrečné zkoušky. Dotazník se vyplňuje **ke každému oboru zvlášť**.
- b) Když dotazník vyplníte, vytiskněte si jej a teprve poté klikněte na nabídku **odeslat/uložit** (jinak Vám dotazník zmizí, aniž byste měli uschovánu jeho kopii).
- c) Vyplnění dotazníku a jeho uložení v databázi internetového informačního systému zajišťuje ředitel školy nebo jím pověřený pracovník, a to **nejpozději do 15. 7. 2012**.

2 PŘÍPRAVA A REALIZACE ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ

2.1 Využití dvou verzí jednotného zadání – pro učitele a pro žáky

V informačním systému NZZ je jednotné zadání zpracováno ve dvou variantách, které se využívají při přípravě závěrečné zkoušky, v jejím průběhu i při hodnocení výsledků žáků. Jedná se o zpracování JZZZ pro učitele a zpracování JZZZ pro žáky. Přestože jsou některé části obou způsobů zpracování jednotného zadání shodné, není jednotné zadání duplicitní.

Varianta „pro učitele“ obsahuje úplné znění jednotného zadání, tedy vše, co potřebují při přípravě i realizaci závěrečných zkoušek učitelé. Jedná se nejenom o vlastní témata a dokumentaci potřebnou k jejich řešení, ale také o organizační pokyny k zabezpečení jednotlivých zkoušek, kritéria a pravidla pro hodnocení žáků, příp. zpracovaná správná řešení, přehled témat ústní zkoušky pro zkušební komisi a další podklady. Varianta „pro žáky“ obsahuje pouze takové podklady z jednotného zadání, které žáci přímo využívají u závěrečných zkoušek (tj. pokyny pro žáky, zadání témat a dokumentaci potřebnou k jejich řešení).

Dbejte proto na to, aby náhodně nedošlo při zadávání témat žákům k záměně obou variant (a žáci se tak například nedostali k přiloženým správným řešením, která jsou zpracována u témat písemné zkoušky a určena pouze pro učitele).

2.2 Dodržování obsahu témat jednotného zadání

Jednotné zadání je v informačním systému nové závěrečné zkoušky zpracováno v prohlížeči Adobe Reader. To, kromě samotného výběru témat a povolených úprav dílčích částí témat písemné zkoušky u některých jednotných zadání³, **neumožňuje do textů zadání přímo zasahovat** (např. upravovat obsah témat, měnit či přeskupovat pořadí otázek apod.). To je důležité pro dodržení jednotného zadání jako určitého standardu, který je společný pro všechny školy realizující v daném oboru závěrečnou zkoušku podle něj. Kromě toho jsou jednotlivá témata v zadání navrhována tak, aby byla pokud možno po stránce obsahové i časové náročnosti srovnatelná a aby odpovídala reálným schopnostem většiny žáků, což by nepatřičné zásahy případných „úprav“ mohly pokazit.

Každé jednotné zadání obsahuje **organizační pokyny**, které v souladu se stávající legislativou upřesňují, jak máte při přípravě a realizaci závěrečných zkoušek ve škole se zadáním nakládat. Nad rámec těchto organizačních pokynů je **nepřípustné se zadáním manipulovat**.

3. Podrobnosti k úpravě JZZZ pro využití ve škole jsou uvedeny v kapitole č. 1.4.

2.3 Organizační pokyny pro práci s jednotným zadáním

Při přípravě a realizaci závěrečných zkoušek pracujte s jednotným zadáním v souladu s příslušnou legislativou (vyhláška č. 47/2005 Sb. o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem) a podle organizačních pokynů stanovených v jednotném zadání.

Jak jsme již uvedli, pokud zadání obsahuje **vyšší počet témat**, než kolik jich budete ve škole podle uvedené vyhlášky potřebovat, je v kompetenci ředitele/ředitelky školy **vybrat** ze zadání pouze ta témata, která u závěrečných zkoušek škola využije. Přitom se řídí **organizačními pokyny k jednotlivým zkouškám** – písemné, praktické a ústní – uvedenými v jednotném zadání pro daný obor vzdělání. Tyto pokyny upřesňují, jak má být ve škole s tématy zpracovanými pro jednotlivé zkoušky nakládáno. Jedná se o velmi důležité součásti jednotného zadání, proto je nezbytné, aby se s nimi seznámili **všichni učitelé**, kteří se na přípravě i realizaci závěrečných zkoušek podle jednotného zadání podílejí.

V jednotném zadání může být rovněž uvedeno, že **podmínky pro vykonání zkoušky konkretizuje ředitel školy**. Např. *jednotné zadání pro obor Kadeřník uvádí, že v kompetenci ředitele školy je stanovení podmínek pro zajištění modelů pro praktickou zkoušku, která by měla simulovat provoz v kadeřnické provozovně. Žák si v březnu 2012 vylosuje téma, pro které zajistí odpovídající modely – jeden dámský a jeden pánský. V den zahájení praktické zkoušky si žák vylosuje téma své praktické zkoušky (tzn., že nebude pracovat na modelu, který zajistil – toto se nevztahuje na samostatnou odbornou práci)⁴.*

2.4 Obecná pravidla pro přípravu jednotlivých zkoušek

Písemná zkouška

- Jednotné zadání zpravidla obsahuje 5 či více témat písemné zkoušky. Ředitel školy z jednotného zadání vybírá pro řádný termín **nejméně 3 témata**, z nichž si **žák jedno zvolí**. Zbývající témata ze zadání škola může získat opětovným přihlášením do informačního systému v termínu opravné zkoušky nebo pro konání zkoušky v náhradním termínu.
- Písemná zkouška trvá **nejdéle 240 minut**. Ředitel školy v rámci svých kompetencí **určí čas nezbytný pro volbu tématu** písemné zkoušky. Tento čas **bezprostředně předchází** písemné zkoušce.
- Pokud jednotné zadání obsahuje stručnější **anotace témat**, můžete je **předložit** žákům **při volbě** témat. Tzn., že jednotlivé anotace lze samostatně vytisknout a vytvořit potřebný počet kopií podle počtu žáků, kteří budou vykonávat závěrečnou zkoušku. Účelem je usnadnit žákům volbu témat v případě, že jsou témata zpracována rozsáhle a je pravděpodobné, že by žákům činilo potíže rychle se zorientovat v tom, které téma je pro ně nejvhodnější.

4. Modelový příklad: Ve třídě je 24 kadeřnic. V březnu 2012 proběhne losování modelů pro dámský účes, ke kterému bude připraveno 6x barvení, 6x kombinovaná technika barva + melír, 6x měřování, 6x objemová preparace vlasů. Losování je protokolárně zapsáno. Při zahájení praktické zkoušky jsou do losování znovu zařazeny všechny lístky – již se jménem modelu. V případě, že se model nedostaví, bude žák, který ho měl zajistit, hodnocen za dámský účes nula body.

- V jednotném zadání některých oborů je zařazen do zkoušky **test**, který žáci zpracovávají jako součást zvoleného tématu. V rámci kritérií a pravidel pro hodnocení písemné zkoušky je v jednotném zadání uvedeno, jak se **výsledky testu** promítnou do její klasifikace.
- Ke každému tématu jsou stanovena podrobná **kritéria a pravidla hodnocení** založená na systému bodového hodnocení a převodu bodů na klasifikaci, který umožňuje rozlišit jak význam, tak i náročnost úkolů a otázek stanovených v tématu. Při klasifikaci dodržte stanovené **rozsahy bodů**. Žák bude klasifikován nedostatečně, pokud při řešení tématu písemné zkoušky nedosáhne 45 procent bodů v oborech vzdělání kategorie H a pokud nedosáhne 30 procent bodů v oborech vzdělání kategorie E.
- Pokud je v jednotném zadání **některá část tématu** (např. jedna z pěti otázek) **označena písmenem Š**, můžete ve škole již v informačním systému NZZ tuto část **pozměnit** či zcela **nahradit** svou vlastní otázkou. Pak ovšem plně zodpovídáte za obsah této své školní otázky. Hodnocení této případné tzv. **školní části tématu** ovlivní celkové hodnocení výsledku žáka při řešení tématu **maximálně** v rozsahu **jednoho klasifikačního stupně**. Neuspěje-li však žák při řešení **zbývajících otázek**, které jste ve škole nesměli pozměnit či nahradit, bude celkově za řešení tématu hodnocen stupněm **nedostatečný**.
- U některých technicky náročných oborů je v jednotném zadání uveden přímo odkaz na datové úložiště pro zdrojovou technickou dokumentaci a po kliknutí na něj tak tyto soubory můžete získat (totéž může platit také pro praktickou zkoušku).

Praktická zkouška

- Ředitel školy vybírá z jednotného zadání **nejméně jedno téma**. Vybere-li jich **více**, žáci si téma **losují**. Počet témat praktické zkoušky není vyhláškou fixně stanoven a v jednotném zadání jednotlivých oborů se liší podle charakteru a potřeb oboru. Zpravidla se však jedná o více než jedno téma, což by Vám mělo umožnit dostatečnou širší výběru.
- V jednotném zadání je stanoven **časový limit pro realizaci praktické zkoušky**, který škola musí v daném oboru respektovat. Tento časový limit je **stejný pro všechna témata** praktické zkoušky jednotného zadání daného oboru. Minimální délka trvání praktické zkoušky podle jednotného zadání je 5 hodin⁵. Podle platné vyhlášky koná žák praktickou zkoušku nejdéle **3 dny**, u oborů **skupiny 82 Umění, užitě umění 2 až 4 týdny**. V jednom dni trvá zkouška nejvýše **7 hodin**. Zbývajícím časovým prostorem tak můžete využít pro případné zařazení „školní“ části závěrečné zkoušky.
- Rovněž je třeba splnit **požadavky na materiální a technické zabezpečení** praktické zkoušky stanovené v jednotném zadání pro vybavení pracoviště (tj. materiál, zařízení, náradí, nástroje, stroje, pomůcky apod.).
- Praktická zkouška se může konat jak ve **škole**, kde se žáci vzdělávali, tak i **na pracovišti** jiných osob, kde se koná praktické vyučování na základě dohody uzavřené se školou.

5. S výjimkou oboru vzdělání Rekondiční a sportovní masér.

- Ke každému tématu jsou stanovena podrobná **kritéria a pravidla hodnocení** založená na systému bodového hodnocení a převodu bodů na klasifikaci, který umožňuje rozlišit jak význam, tak i náročnost úkolů a otázek stanovených v tématu. Při klasifikaci dodržte stanovené **rozsahy bodů**. Žák bude klasifikován nedostatečně, pokud při řešení tématu praktické zkoušky nedosáhne 50 procent bodů v oborech vzdělání kategorie H a pokud nedosáhne 40 procent bodů v oborech vzdělání kategorie E.
- V některých oborech vzdělání⁶ kategorie H je součástí praktické zkoušky **prezentace a obhajoba výsledků** samostatné odborné práce, která probíhá podle potřeb a možností školy buď při zahájení, v průběhu, nebo v závěru praktické zkoušky, příp. tak, jak je uvedeno v organizačních pokynech daného oboru. Zadání samostatné odborné práce i pokyny pro její realizaci obdržely školy vyučující tyto obory v lednu 2012. Rovněž je obsahuje příloha JZZZ příslušných oborů vzdělání⁷.
- Při realizaci praktické zkoušky dbejte na přesné dodržování **pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a hygienických předpisů**. U oborů vzdělání kategorie E je nutno brát v této souvislosti v úvahu i **zvýšená rizika** vyplývající ze specifických vzdělávacích potřeb řady žáků.

Ústní zkouška

- Jednotné zadání obsahuje **nejméně 30 témat**, z nichž ředitel školy může vybrat **25 témat** a žák si jedno z nich vylosuje.
- Vlastní zkouška trvá nejdéle **15 minut** (příprava ke zkoušce trvá nejméně 15 minut, je-li součástí tématu grafické nebo písemné řešení, může předseda zkušební komise prodloužit dobu přípravy až o 15 minut).
- Pro žáky je třeba zajistit **vhodné podklady** (např. ukázky materiálů, výrobků, obrázky, schémata apod.). Uspadněte tím projev žákům s nižší úrovní komunikativních dovedností a zohledněte to, že při závěrečné zkoušce žáci většinou trpí zvýšenou trémou. V oborech vzdělání **kategorie E** je pečlivá příprava podkladů k ústní zkoušce **obzvláště důležitá**.
- Ke každému tématu ústní zkoušky v jednotném zadání oborů kategorie H i kategorie E je přiřazena jedna otázka z **Obecného přehledu ze světa práce**. Žák může zodpovídat tuto otázku na počátku nebo na konci ústní zkoušky podle rozhodnutí zkušební komise. Časový limit věnovaný na její zodpovězení je minimálně 3 minuty, maximálně 5 minut. Pro obory vzdělání kategorie E jsou otázky ze světa práce koncipovány jednodušeji. Otázky ze světa práce naleznete v příloze 1 a 2 této příručky.
- Každé jednotné zadání obsahuje v příloze **Přehled témat ústní zkoušky**, určený pro zkušební komisi.

6. Jedná se o následující obory vzdělání: 23-63-H/001 Hodinář, 29-54-H/01 Cukrář, 29-54-H/002 Cukrář-výroba, 41-54-H/002 Kovář a podkovář, 65-51-H/01 Kuchař-číšník, 65-51-H/002 Kuchař-číšník pro pohostinství, 65-52-H/001 Kuchař, 65-53-H/001 Číšník-servírka, 66-53-H/003 Operátor skladování, 69-51-H/01 Kadeřník, 69-51-H/001 Kadeřník, 82-51-H/01 Umělecký kovář a zámečnický, pasíř, 82-51-H/001 Umělecký kovář a zámečnický, 82-51-H/04 Umělecký keramik, 82-51-H/009 Umělecký keramik, 82-51-H/04.

7. U oborů vzdělání kategorie E samostatná odborná práce není součástí žádného jednotného zadání.

2.5 Využívání jednotného zadání v oborech vzdělání kategorie E

V oborech vzdělání kategorie E se ve školním roce 2010/2011 jednotné zadání ověřovalo vůbec poprvé. Tyto obory vzdělání jsou charakteristické tím, že oproti klasickým učebním oborům kategorie H, které jsou koncipovány tak, aby absolventi po získání výučního listu byli schopni pokračovat v dalším vzdělávání, poskytují vyučení s nižšími nároky v oblasti všeobecného a teoretického odborného vzdělání. Důraz je zde kladen zejména na praktickou část odborné přípravy s předpokladem, že absolventi budou zpravidla připraveni pro výkon rutinních pracovních činností či operací převážně manuálního charakteru. Získají sice výuční list, avšak po absolvování oboru je poměrně značně problematické pokračovat v dalším studiu směřujícím ke složení maturitní zkoušky.

Snižovaný podíl všeobecně vzdělávacího obsahu vzdělání a výrazná orientace na praktickou složku přípravy na povolání v těchto oborech umožňuje získání výučního listu především žákům s tzv. sníženými studijními předpoklady. Velmi často se zde vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří ve školním roce 2010/2011 představovali téměř 70 % žáků oborů této kategorie.

Před návrhem uspořádání materiálů obsažených v jednotném zadání oborů kategorie E jsme proto konzultovali jejich obsah i rozsah s učiteli ze škol, které tyto obory vyučují. Ti doporučili snížit náročnost obsahu i rozsahu materiálů předkládaných žákům u závěrečných zkoušek a především zdůraznit potřebu individuálního přístupu a možností podporovat žáky ze strany učitelů v průběhu zkoušek. Z toho důvodu je jednotné zadání oproti zadání pro obory vzdělání kategorie H zpracováno odlišně, i když jeho uspořádání je obdobné. Kromě obecně snížené náročnosti obsahu témat a náročnosti stanovených kritérií hodnocení výkonů žáků jsou zde rozdíly např. v tom, že veškeré pokyny pro žáky jsou navrženy tak, aby je žákům tlumočili jejich učitelé, otázky ze světa práce jsou formulovány méně náročně, jednotné zadání neobsahuje samostatnou odbornou práci apod.

Kromě toho musí využívání jednotného zadání u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vždy probíhat v souladu s platnými právními normami a prováděcími předpisy. Zde je pro Vás směrodatná zejména *Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb.*,⁸

To znamená, že i když získáte zadání zpracované ve formátu pdf, což Vám neumožní do textů (resp. do obsahu témat) JZZZ přímo zasahovat, musíte v intencích tohoto předpisu podmínky průběhu zkoušky pro žáky s SVP výrazně upravovat (např. zabezpečení výrazné individuální pomoci ze strany učitele žákům s mentálním postižením, zajištění tlumočení ve znakovém jazyce pro žáky se sluchovým postižením u ústní zkoušky, poskytnutí delšího času na vypracování úkolů pro žáky s tělesným postižením u praktické zkoušky apod.).

8. Více o vzdělávání žáků s SVP viz zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění – §16, případně vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011Sb.

V případě potřeby je nezbytné ve škole přizpůsobit také obsah jednotného zadání individuálním potřebám jednotlivých žáků, a to vzhledem k rozsahu jejich speciálních vzdělávacích potřeb. Vždy se přitom obraťte na pracovníky školského poradenského zařízení, u kterého je žák s diagnostikovanou speciální vzdělávací potřebou evidován, tj. na pedagogicko-psychologickou poradnu nebo speciálně-pedagogické centrum. Dílčí úpravu obsahu jednotného zadání (např. pro žáka s diagnostikovanou specifickou poruchou učení) lze konzultovat rovněž s pracovníky NÚV na adrese romana.jezberova@nuv.cz.

Rovněž jste oprávněni provádět formální úpravy v JZZZ (např. pro žáky se zrakovým postižením změnit velikost a typ písma, uspořádání technické, obrázkové či výkresové dokumentace apod.). Podrobnosti k tomu, jak v takové situaci postupovat, Vám rovněž sdělíme v NÚV na adrese libor.berny@nuv.cz.

Při hodnocení výkonů žáků při závěrečné zkoušce musíme brát samozřejmě v úvahu to, že jedním z nejvýznamnějších cílů speciálního vzdělávání je socializace žáka. Jde především o jeho začlenění do společnosti jako pokud možno soběstačného člověka, který může žít plnohodnotným soukromým, společenským i pracovním životem.

Z hlediska přípravy na povolání pak již nejde o dokonalé zvládnutí veškerých činností souvisejících s výkonem příslušné odborné kvalifikace, ale především o to, aby žák byl zaměstnatelný. V řadě případů jsou totiž absolventi oborů kategorie E schopni vykonávat např. dílčí část pracovních činností požadovaných pro výkon dané profese a často mohou pracovat pouze pod přímým vedením. I přes toto omezení jsou však uplatnitelní na trhu práce.

Kromě toho nám vyučující žáků vzdělávaných v oborech kategorie E shodně potvrdili, že zájem žáků se zdravotním postižením o výuku a o získání výučního listu i jejich motivace pro získání zaměstnání mnohdy převyšuje úsilí žáků oborů kategorie H. Na rozdíl od těchto žáků si totiž řada z nich je vědoma svého handicapu a dosažení odborné kvalifikace považují za jeden z významných prostředků k tomu, aby se mohli zařadit do běžného života společnosti.

3 NOVÉ PRVKY ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY

Závěrečná zkouška podle jednotného zadání obsahuje některé prvky, které by se Vám mohly jevit jako netradiční, zejména pokud jste dosud jednotné zadání ve škole nevyužívali. Souvisejí s celkovou podobou nové závěrečné zkoušky a mají za cíl přizpůsobit závěrečné zkoušky nestabilním podmínkám na trhu práce a charakteristickým potřebám některých oborů.

Jedná se o blok otázek Obecný přehled ze světa práce, který je začleněn do jednotného zadání všech oborů vzdělání obou kategorií, a o samostatnou odbornou práci, která se využívá pouze u vybraných oborů kategorie H.

V rámci této příručky proto uvádíme doporučení k tomu, jak je třeba tyto prvky při závěrečné zkoušce uplatňovat. Přímé návody k jejich začlenění do závěrečné zkoušky rovněž naleznete v organizačních pokynech v příslušném jednotném zadání.

3.1 Obecný přehled ze světa práce

Blok otázek z Obecného přehledu ze světa práce⁹ se u závěrečné zkoušky konané podle jednotného zadání uplatňuje ve všech oborech vzdělání kategorie H a od šk. roku 2010/2011 také v oborech vzdělání kategorie E. Jeho přizpůsobení pro žáky a zařazení do závěrečné zkoušky těchto oborů doporučili vyučující ze škol, které obory vzdělání kategorie E vyučují.

Jde o blok stručných otázek, jejichž pojetí směřuje k ověření toho, zda žáci mají **základní orientační přehled** o běžných problémech pracovního i občanského života dospělých.

Smyslem jejich začlenění do závěrečné zkoušky je, aby žáci odcházeli ze školy s určitou praktickou představou o možnostech zaměstnání a dalšího vzdělávání (tj. měli základní přehled o možnostech pracovního uplatnění a konkrétních zaměstnavatelích v regionu, vhodných způsobech jednání při kontaktech s potenciálním zaměstnavatelem, reálných pracovních a platových podmínkách při nástupu do zaměstnání, možnostech dalšího vzdělávání v oboru i mimo něj apod.). Některé z otázek jsou rovněž zaměřeny na ověření toho, zda se žáci prakticky orientují v základních oblastech pracovních právních vztahů (např. náležitosti pracovních smluv, podstatná práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele) a zda mají základní praktické povědomí o ekonomických aspektech osobního i pracovního života (podmínky soukromého podnikání v oboru, daně, vedení osobního i rodinného rozpočtu, úvěry i půjčky a rizika z nich vyplývající).

9. Blok otázek Obecný přehled ze světa práce pro školní rok 2011/2012 – viz příloha 1 pro obory kategorie H a příloha 2 pro obory kategorie E.

Příprava žáků ve škole na orientaci v těchto oblastech směřuje k rozvoji klíčových kompetencí (např. pracovních, sociálních a personálních, kompetencí k učení, k práci s informacemi apod.). Rovněž napomáhá utvářet finanční gramotnost žáků. Mezi vhodné formy a metody přípravy patří zejména návštěvy různých úřadů a institucí (obecní úřady, úřady práce, soudy, banky, pojišťovny), exkurze na reálná pracoviště (podniky, firmy) a tematické besedy s příslušnými pracovníky. Významné je rovněž průběžné sledování a rozbor mediálně zveřejňovaných aktuálních politických a společenských událostí. Vyučující by v rámci přípravy měli zabezpečit to, aby žáci především na konkrétních případech z běžného i pracovního života byli schopni reflektovat problematiku spojenou s jejich celkovou zaměstnatelností, základním právním a ekonomickým povědomím, schopnostmi vyrovnat se s aktuálními potřebami a změnami společenského prostředí.

Zkoušení otázky ze světa práce spočívá v rozboru obecných občanských i pracovních zkušeností, postojů, názorů, které žák získal při sledování reálného společenského i pracovního dění. V žádném případě nejde o ověřování teoretických vědomostí z nějakého vědního oboru. Žáci mohou pojednávat o problematice související se zadanou otázkou volně, vyučující spíše opravují nesprávné výroky. Případné doplňující otázky zadávají zkoušející formou, která umožní žákům poukazovat na konkrétní příklady a uplatnit praktické zkušenosti.

Otázky z Obecného přehledu ze světa práce jsou v JZZZ začleněny do témat ústní zkoušky. Časový limit věnovaný na jejich zodpovězení je minimálně 3 minuty, maximálně 5 minut. **Hodnocení** otázek ze světa práce ovlivňuje celkové hodnocení výkonu žáka maximálně v rozmezí jednoho klasifikačního stupně. Pokud však žák neuspěje v rámci odborné části tématu, je klasifikován stupněm „5 – nedostatečný“, i když otázku z uvedeného bloku zodpověděl správně.

3.2 Samostatná odborná práce

Pokud **jednotné zadání stanoví** využití samostatné odborné práce u závěrečné zkoušky, je **škola povinna zadat** žákům samostatnou odbornou práci podle pokynů k jejímu zpracování, které obdržela z NÚV v lednu 2012. Podklady ke zpracování samostatné odborné práce (SOP) ovšem dostanou školy pouze v **některých oborech vzdělání kategorie H**. Jde o takové obory vzdělání, kde tvůrci JZZZ usoudili, že tato práce může mít významný přínos pro výkon profese, ke které vzdělávání v oboru směřovalo.

Termínem „samostatná odborná práce“ se označuje **písemné zpracování** komplexního úkolu zaměřeného na prokázání všeobecných i odborných znalostí a dovedností, které úzce souvisejí s výkonem praktických činností v rámci daného oboru. Charakteristickým rysem samostatné odborné práce je její širší obsahové zaměření, příp. začlenění podnikatelských aktivit (např. vypracování kompletních podkladů pro zhotovení a propagaci výrobků, služeb, návrh na zřízení soukromé provozovny, založení soukromého podnikání v oboru apod.).

Jde o práci, která je žákům zadávána **s předstihem**, nejdříve v lednu daného školního roku, a na její zpracování je jim poskytován delší časový prostor – minimálně jeden měsíc. Žáci práci samostatně zpracovávají a průběžně konzultují s vyučujícími ve stanoveném časovém rozpětí. Odevzdají ji nejpozději 3 týdny před závěrečnou klasifikací v termínu určeném ředitelem školy. Škola zajistí, aby samostatná odborná práce byla k dispozici zkušební komisi. Pokud žák SOP neodevzdá, je u závěrečné zkoušky výrazně znevýhodněn.

V jednotném zadání je stanoveno téma (příp. několik témat) samostatné odborné práce, osnova jejího obsahu a požadavky na formální úpravu písemného zpracování. Rovněž jsou zde uvedeny obecné pokyny k organizaci jejího zadávání, zpracování, odevzdání a způsobu hodnocení. Jejich upřesnění je v kompetenci ředitele školy.

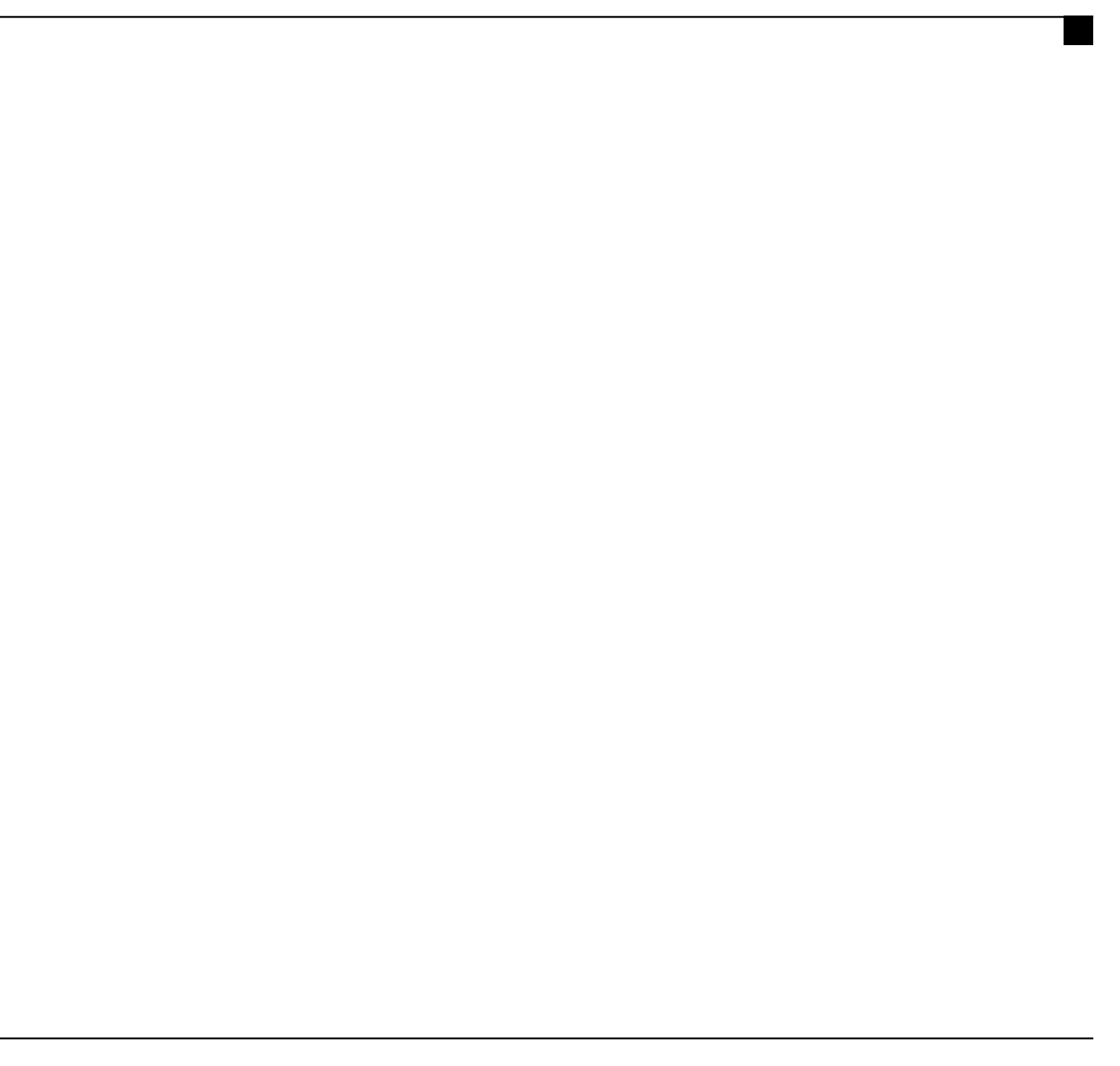
Samostatná odborná práce není z legislativních důvodů dosud zařazena jako svébytná součást závěrečné zkoušky, proto je zpracování SOP součástí vzdělávání v rámci odborného vyučovacího předmětu, který stanoví ředitel školy.

Při závěrečné zkoušce se pak využívají její výsledky (prezentace a obhajoba SOP, příp. zhotovení výrobku podle vypracovaného technologického postupu, technické dokumentace apod.), které se promítají do klasifikace praktické zkoušky. Žák představuje písemné zpracování SOP zkušební komisi, vysvětluje a obhajuje způsob a postup navrženého řešení. Jestliže je SOP spojena s vypracováním **praktického úkolu**, vysvětluje a obhajuje rovněž způsob i výsledek jeho realizace.

Pro prezentaci a obhajobu SOP je využívána **praktická zkouška** v souladu s pokyny v jednotném zadání.

Smyslem využívání samostatné odborné práce u závěrečné zkoušky je to, že žáci při jejím zpracování mohou prokázat hlubší a ucelenější znalost určité odborné problematiky, kterou řeší na základě samostatného a tvůrčího přístupu. Také mohou předvést schopnost prezentovat výsledky vlastní práce. Zkoušející má příležitost na tomto základě nejen lépe posoudit celkovou odbornou připravenost žáka na výkon daného povolání, ale i jeho klíčové kompetence (především komunikativní, personální a sociální, schopnost vyhledávat a zpracovávat informace).

Pokud je to v jednotném zadání stanoveno, **může škola zadat** žákům k řešení také další „školní SOP“, která je určena k realizaci školní části závěrečné zkoušky. Obsah školní SOP pak navrhuje sama, přitom musí dodržet veškeré požadavky na rozpracování podkladů, které jsou uvedeny v příslušném jednotném zadání.

PŘÍLOHY

Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie H

1. Kde najdete informace o volných pracovních místech (ve Vaší profesi či mimo profesi)? Znáte nějaké noviny nebo webové stránky s nabídkou volných míst?
2. Jak byste postupoval/a při hledání zaměstnání? Jak byste sám/sama dal/a najevo, že hledáte zaměstnání?
3. Ve kterých firmách (podnicích) ve Vašem okolí, případně v celé ČR, je možné uplatnit Vaši profesi? Víte, jaké jsou běžné pracovní a platové podmínky ve Vašem povolání?
4. Co byste podnikl/a, kdybyste na přechodnou dobu nenalezl/a uplatnění v oboru a chtěl/a pracovat? Znáte nějakou firmu, která by Vás v takovém případě mohla zaměstnat?
5. Co je profesní životopis a k čemu slouží? Co byste v něm měl/a o sobě uvést a co je naopak zbytečné? Lze někde získat formulář pro zpracování profesního životopisu?
6. Proč je zapotřebí stále se zajímat o to, co nového se děje ve Vašem oboru/profesi (technologie, materiály, požadavky zákazníků)? Znáte nějaký odborný časopis nebo publikaci z Vašeho oboru?
7. Uveďte příklad oboru a odborné školy, ve kterých byste se mohl/a dále profesně vzdělávat. Jak budete postupovat, pokud byste tam chtěl/a studovat?
8. Co považujete při výkonu Vaší profese za nejdůležitější? Kdybyste byl/a vedoucím, co byste na práci svých podřízených nejvíce sledoval/a?
9. Víte, kde je ve Vašem okolí úřad práce? Jaké rady a informace tam lze získat?
10. Proč se odvádějí daně? Dokážete vyjmenovat některé z daní, které platí občan, osoba samostatně výdělečně činná, firma?
11. Jaké informace jsou pro Vás důležité při rozhodování o zaměstnání (např.: rozvržení pracovní doby, vzdálenosti pracoviště od místa bydliště, dostupnosti dopravy apod.)?
12. Kde jsou stanoveny podmínky pro založení a provozování živnosti? Lze ve Vašem oboru založit živnost?
13. Kdybyste chtěl/a samostatně podnikat, co byste si měl/a předem zjistit?
14. Odkud byste mohl/a získat finanční prostředky na samostatné podnikání?
15. Jak se připravíte na přijímací pohovor do zaměstnání? Co podle Vašeho názoru bude o Vás zaměstnavatele zajímat? Co byste o zaměstnání ve vybrané firmě měl/a vědět Vy?
16. Jaký je běžný postup při uzavírání pracovního poměru? Kde jsou stanovena práva a povinnosti vyplývající z pracovního poměru?
17. K čemu slouží pracovní smlouva, kdo ji uzavírá a jaké jsou její povinné náležitosti? Víte, která další ujednání byste si mohl/a sjednat v pracovní smlouvě?
18. Máte představu o tom, jaký je obvyklý nástupní plat ve Vašem oboru? Co víte o mzdě, jaký je rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou?
19. K čemu je určeno sociální a zdravotní pojištění? Kdo se na jejich platbě podílí?
20. Víte, co jsou to zaměstnanecké výhody? Které byste při rozhodování o zaměstnání upřednostňoval/a?
21. Co ve Vašem oboru znamená ekologické chování na pracovišti?

22. Jaká práva má zaměstnanec při pracovním úrazu? V jakých případech nemůže tato práva uplatňovat?
23. Jaké bezpečnostní a hygienické předpisy musíte ve Vašem oboru dodržovat a proč? Je jejich dodržování povinné pro zaměstnance i pro zaměstnavatele?
24. K čemu slouží pojištění majetku a osob? Jaká práva a povinnosti vyplývají z pojistné smlouvy?
25. Jaké podmínky a jaká rizika při získávání půjčky/úvěru musíte vždy zvážit? K čemu byste využil/a hypoteční úvěr? Víte, co je zástava a co znamená „exekuce“?
26. Co jsou náklady a výnosy firmy? Jakým způsobem mohou ovlivnit její hospodářský výsledek? Můžete uvést příklad ze svého oboru?
27. Jaké jsou běžné nejdůležitější výdaje domácnosti? Jak byste sestavoval/a a vedl/a rodinný rozpočet?
28. Jaké znáte bankovní služby? Jaký je rozdíl mezi platbou v hotovosti a bezhotovostním platebním stykem? K čemu slouží bankovní účet?
29. Kdy a na co je vhodné žádat o poskytnutí půjčky/úvěru? K čemu byste využil/a spotřebitelský úvěr? Uveďte příklady institucí, které poskytují půjčky/úvěry.
30. Jaké povinnosti má zaměstnanec vůči svému zaměstnavateli? Jaké povinnosti má zaměstnavatel vůči svým zaměstnancům?
31. Jakými způsoby může firma zlepšovat svoje ekonomické výsledky? Co přispívá ke zvýšení produktivity práce? Jak byste mohl/a šetřit na svém pracovišti?
32. Jak chápete ochranu spotřebitele? Reklamoval/a jste někdy nějaké zboží nebo službu? Na co se může vztahovat reklamace ve Vašem oboru a jak byste ji řešil/a?
33. Co podle Vašeho názoru vytváří dobré jméno firmy? Co je myšleno, když se hovoří o etice podnikání a profesní cti?
34. Čím se zabývá finanční úřad? Ve kterých případech s ním přijdete do kontaktu ve svém pracovním a osobním životě?
35. Jak a proč byste měl/a Vy sám/sama pečovat o životní prostředí doma i při výkonu Vaší profese? Uveďte konkrétní příklady.

Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie E

1. Jaké hygienické a bezpečnostní předpisy musíte při své práci dodržovat? Proč?
2. Co musíte udělat, když na pracovišti dojde k problému (např.: zjistíte závadu, úraz spolupracovníka apod.)?
3. Na co byste měl/a nárok v případě pracovního úrazu? Ve kterých případech byste jej nemohl/a uplatnit?
4. Co bude Váš zaměstnavatel od Vás hlavně vyžadovat?
5. Co Vám musí na pracovišti Váš zaměstnavatel zajistit?
6. Máte představu o tom, kde můžete po škole pracovat?
7. Kde by Vám poradili při hledání zaměstnání?
8. Kde byste se dozvěděl/a o volných místech ve Vašem oboru?
9. V čem by Vám mohl pomoci úřad práce? Víte, kde se ve Vašem okolí nachází?
10. K čemu slouží profesní životopis? Co se v něm uvádí?
11. Co si můžete vyřídit na Vašem obecním úřadu?
12. Na co byste si měl/a dát pozor, abyste vždy odvedl/a dobrou práci?
13. Co víte o mzdě? Jaký je rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou?
14. Jaké jsou nejdůležitější výdaje domácnosti?
15. Jak budete hospodařit se svým měsíčním příjmem?
16. Kdy a na co byste využil/a půjčku? Na co byste si neměl/a půjčovat? Kde byste o půjčku žádal/a?
17. Jaké podmínky a jaká rizika musíte vždy promyslet při žádosti o půjčku?
18. K čemu slouží bankovní účet?
19. K čemu slouží pojištění osob a majetku? Víte, co obsahuje pojistná smlouva?
20. Jaký je rozdíl mezi platbou v hotovosti a bezhotovostním platebním stykem?
21. Proč se odvádějí daně?
22. Co je záruční lhůta? Na co se vztahuje?
23. Reklamoval/a jste někdy nějaké zboží? Co by se mohlo reklamovat ve Vašem oboru?
24. Jak byste se připravil/a na přijímací pohovor do zaměstnání?
25. Na co byste se měl/a zeptat, než nastoupíte do zaměstnání?
26. Co je pro Vás důležité při rozhodování o zaměstnání (např.: pracovní doba, plat, jak daleko je pracoviště apod.)?
27. K čemu slouží pracovní smlouva? Co musí obsahovat?
28. Jak můžete chránit životní prostředí doma a na pracovišti?
29. Jak můžete šetřit na svém pracovišti?
30. Jak si můžete udělat dobré jméno na pracovišti?

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ VE ŠKOLE.
ŠKOLNÍ ROK 2011/2012.

Autorka: Romana Jezberová

Vydal: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v rámci národního projektu MŠMT Nová závěrečná zkouška. Projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu ČR.

Praha, leden 2012

ISBN 978-80-87063-71-2

